

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 659/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duřu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja slobody 1890/50, Dolný Kubín, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 59/2020, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu orgánu verejnej moci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja slobody 1890/50, Dolný Kubín, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 59/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa podaním z 29. novembra 2019 na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) domáhala vydania neodkladného opatrenia v súlade s § 324 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorým by bola žalovanej (obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o.) uložená povinnosť zdržať sa výkonu práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností vo výlučnom vlastníctve sťažovateľky nachádzajúcich sa v ██████████ (ďalej len „predmetné nehnuteľnosti“). Okresný súd o návrhu sťažovateľky rozhodol uznesením č. k. 25 C 32/2019-60 z 20. decembra 2019 (ďalej len „uznesenie z 20. decembra 2019“) tak, že žalovanej uložil povinnosť zdržať sa výkonu práva dobrovoľnou dražbou predmetných nehnuteľností, a to až do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 25 C 35/2019. Predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 25 C 35/2019 je určenie neplatnosti vyhlásenia o pravosti, výške a splatnosti pohľadávky, ktorá má byť uspokojená výkonom záložného práva.

3. Proti uzneseniu okresného súdu z 20. decembra 2019 podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 8 Co 59/2020-97 z 15. júna 2020 (ďalej len „uznesenie z 15. júna 2020“) tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil a návrh zamietol. V odôvodnení uznesenia z 15. júna 2020 krajský súd zdôraznil, že sťažovateľka neosvedčila potrebu neodkladnej úpravy pomerov a ani fiktívnosť pohľadávky uplatňovanej žalovanou v návrhu na vykonanie dobrovoľnej dražby. Krajský súd zároveň vyjadril právny názor, že sťažovateľka má možnosť domáhať sa ochrany právnymi prostriedkami upravenými v zákone č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona

Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“). Podľa sťažovateľky krajský súd „*ničím nezdôvodnil a nepodložil svoje nové zistenia.*“. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že návrh na vydanie neodkladného opatrenia bol riadne odôvodnený a skutočnosti v ňom uvádzané boli osvedčené listinnými dôkazmi. Rozhodnutie vydané krajským súdom v napadnutom konaní považuje za porušujúce princípy vyplývajúce z ústavy a zároveň za rozporné so závermi obsiahnutými v rozhodnutiach ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 261/2013 a sp. zn. II. ÚS 237/2011, z ktorých vyplýva, že uskutočnením dobrovoľnej dražby by bola ochrana práv vlastníka značne sťažená.

4. Krajský súd sa podľa sťažovateľky vôbec nezaoberal osvedčenými skutočnosťami a dôvodmi, pre ktoré okresný súd nariadil neodkladné opatrenie, a vôbec sa nezaoberal zdravotným stavom sťažovateľky a s ňou bývajúcich rodičov vo vysokom veku. Krajský súd sa podľa sťažovateľky rovnako nevysporiadal so skutočnosťou, že žalovaná sa zneužitím inštitútu dobrovoľnej dražby pokúša násilne vymôcť sankčné úroky, na ktoré „*podľa predbežného názoru súdu v konaní 16C/320/2015 na Okresnom súde Bratislava IV, nemá právny nárok, pokiaľ žalovaný nepredloží doklad o doručení vyhlásenia veriteľa o zosplatnení úveru sťažovateľke.*“. Podľa sťažovateľky tak žalovaná dosiaľ neurobila.

5. Sťažovateľka ďalej namieta, že vyvinula maximálne úsilie na dosiahnutie dohody so žalovanou a zároveň prejavila snahu uhradiť sumu, ktorá podľa jej názoru ďaleko presahuje oprávnený nárok žalovanej. Žalovaná však postupne zvyšovala svoje požiadavky, ktoré zavŕšila požiadavkou na úhradu nákladov dražby v sume 13 000 €. Podľa vyčíslenia nákladov dražby Aukčnou spoločnosťou, s. r. o., náklady dražby k 18. septembru 2020 predstavujú sumu 1 408,63 €. Uvedeným spôsobom, ako aj „*značne podhodnoteným znaleckým stanovením ceny nehnuteľností pre účel dobrovoľnej dražby, žalovaný zneužíval záložné právo, ktoré získal od ČSOB, a. s. spolu s postúpenou pohľadávkou.*“.

6. Sťažovateľka spochybňuje záver krajského súdu, že v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia žiadnym spôsobom neosvedčila tvrdenia o tom, že žalovaná od nej vymáha fiktívne pohľadávky. Uvedenú skutočnosť totiž podľa jej názoru osvedčila zmluvou o postúpení pohľadávok medzi obchodnou spoločnosťou ČSOB, a. s., a žalovanou zo 6. júna 2018, ako aj žalobou o určenie neplatnosti predmetnej zmluvy, o ktorej koná Okresný súd Bratislava V pod sp. zn. 15 Csp 129/2019, ako aj konaním vedeným okresným súdom pod sp. zn. 16 C 320/2015. Konečným spôsobom môže sťažovateľka osvedčiť tieto skutočnosti až po právoplatnosti rozhodnutia v predmetných veciach.

7. Obdobne skutočnosť, že krajský súd odkazuje sťažovateľku na zákon o dobrovoľných dražbách a neposkytuje jej spravodlivú súdnu ochranu, je v priamom rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu (nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 261/2013 z 30. apríla 2013 a sp. zn. II. ÚS 237/2011 zo 14. septembra 2011). Krajský súd neodôvodnil rozhodnutie v súlade s § 220 ods. 2 a 3 CSP.

8. Okrem už uvedeného krajský súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie. V súlade s § 324 CSP na konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je príslušný okresný súd, pričom podľa § 390 CSP odvolací súd sám rozhodne o veci, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie alebo odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. V súlade s § 389 ods. 1 písm. d) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, ak nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

9. Sťažovateľka v tomto kontexte zdôrazňuje, že je zrejmé, že krajský súd vydal rozhodnutie obsahovo podľa § 389 ods. 1 písm. d) CSP, pričom ale rozhodnutie súdu prvej inštancie nezrušil, ale zmenil. Podľa § 388 CSP pritom odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na jeho zrušenie. Uvedeným spôsobom podľa sťažovateľky došlo zo strany krajského súdu k porušeniu práv zaručených čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, „*nakolko si bez splnenia zákonom*

stanovených podmienok (§-390 CSP) prisvojil príslušnosť súdu prvej inštancie a odňal sťažovateľku a vec zákonnému sudcovi...“.

10. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj „základného práva na právnu istotu“ podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní, uznesenie krajského súdu z 15. júna 2020 zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka zároveň požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 500 €, ako aj náhrady trov konania v sume 450,28 €.

11. Sťažovateľka doručila 21. októbra 2020 doplnenie ústavnej sťažnosti, ktorým požiadala o odklad vykonateľnosti uznesenia krajského súdu z 15. júna 2020, keďže na podklade vykonateľného citovaného rozhodnutia krajského súdu veriteľ prostredníctvom Aukčnej spoločnosti, s. r. o., pokračuje v úkonoch smerujúcich k výkonu práva dobrovoľnou dražbou. Zdôrazňuje predovšetkým tú skutočnosť, že predmetom výkonu záložného práva je rodinný dom a príľahlé pozemky slúžiace na bývanie sťažovateľke, a to „*jej osobne a jej rodiny – manžela, syna a rodičov vo veku 89 a 95 rokov. Sťažovateľ trpí závažným onkologickým ochorením...*“. Krajský súd v uznesení z 15. júna 2020 nebral do úvahy uvedené skutočnosti, ktoré sťažovateľka osvedčila listinnými dôkazmi v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia.

12. Odklad výkonu uznesenia krajského súdu z 15. júna 2020 podľa sťažovateľky nie je v rozpore s verejným záujmom. Naopak, vykonateľnosť citovaného rozhodnutia krajského súdu umožňuje zneužitie inštitútu záložného práva na vymoženie fiktívnych pohľadávok veriteľom a odopiera sťažovateľke právo na zákonnú ochranu. S poukazom na znalecký posudok č. 211/2020 z 19. októbra 2020 je všeobecná hodnota predmetných nehnuteľností, ktoré majú byť predmetom dražby, vo výške 890 000 €. Odklad vykonateľnosti rozhodnutia krajského súdu nie je pre veriteľa rizikom, že mu hrozí nevykonalnosť jeho oprávnených pohľadávok.

13. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia krajského súdu z 15. júna 2020 a obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., uložil povinnosť zdržať sa výkonu práva dobrovoľnou dražbou predmetných nehnuteľností, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 25 C 35/2019.

14. Doplnením podania doručeným ústavnému súdu 4. novembra 2020 sťažovateľka zmenila a doplnila „*žiadosť o odklad vykonateľnosti*“ a ústavnému súdu navrhla, aby odložil vykonateľnosť uznesenia krajského súdu z 15. júna 2020, a to až do rozhodnutia ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti, a zároveň uložil obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., zdržať sa výkonu práva dobrovoľnou dražbou predmetných nehnuteľností, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedenej okresným súdom pod sp. zn. 25 C 35/2019.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V súlade s čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

V súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

18. Ústavný súd konštantne vo svojej rozhodovacej činnosti akcentuje to, že pri výkone právomoci v konaní o ústavnej sťažnosti jeho úlohou nie je preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého

súdneho orgánu ochrany ústavnosti vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda strany sporu (resp. účastníka konania) pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

V súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

V súlade s čl. 6 ods. 1 prvou vetou dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

20. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne čl. 46 ods. 1 ústavy), je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité

odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

21. Účelom práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zabezpečiť občanovi, aby ochranu jeho právam poskytol sudca ako predstaviteľ tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc vo veci konať, a aby ochranu práva v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný (m. m. II. ÚS 87/01).

22. Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie a ňou vymedzeného predmetu konania, ktorým je posúdenie ústavnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci neodkladného opatrenia, ústavný súd považuje za potrebné osobitne zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením, veľmi zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach, a to nielen preto, lebo nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, lebo ide spravidla o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností strán v spore či účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (m. m. IV. ÚS 82/09, IV. ÚS 282/2018, IV. ÚS 13/2020).

23. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 282/2019).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

K aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru

24. V úvode tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd považoval s prihliadnutím na predmet konania o ústavnej sťažnosti (udržateľnosť rozhodnutia všeobecného súdu vo veci neodkladného opatrenia) za nevyhnutné vyjadriť sa k aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci. Ústavným súdom už bolo opakovane judikované, že rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v súdnom konaní možno považovať predovšetkým za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 222/04, II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00, I. ÚS 46/00). V súlade s judikatúrou ESLP (k tomu pozri napr. rozhodnutia ESLP citované vo veciach sp. zn. IV. ÚS 213/2020 a IV. ÚS 165/2020) nie každým neodkladným opatrením sa rozhoduje o právach a záväzkoch občianskej povahy. Aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru je pritom závislá od splnenia určitých podmienok. Po prvé, právo, ktoré je predmetom hlavného konania i konania o nariadení neodkladného opatrenia, musí byť právom občianskym v autonómnom význame tohto pojmu. Po druhé, nevyhnutné je skúmať povahu neodkladného opatrenia, jeho cieľ, účel a dopad na predmetné právo. Vo všetkých prípadoch, keď možno považovať za preukázané, že neodkladným opatrením bolo fakticky rozhodnuté o občianskom práve alebo záväzku bez ohľadu na dĺžku jeho trvania, je čl. 6 dohovoru použiteľný (rozsudok veľkého senátu z 15. 10. 2009 vo veci Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06, § 84 – § 85).

25. V prejednávanej veci sa sťažovateľkou navrhované neodkladné opatrenie dotýka výkonu jej vlastníckych práv k predmetným nehnuteľnostiam, a to v rozsahu, ktorým sa žalovanej – obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., ako záložnému veriteľovi umožňuje výkon záložného práva formou dobrovoľnej dražby predmetných nehnuteľností. Ide teda o oblasť upravenú normami súkromného práva, ktorá vo svojej podstate súvisí s vlastníckym právom sťažovateľky k predmetným nehnuteľnostiam. Predmetom meritórneho rozhodovania (hlavného konania) je typické občianske právo určenia

neplatnosti vyhlásenia o pravosti, výške a splatnosti pohľadávky (vedené na okresnom súde pod sp. zn. 25 C 35/2019) uplatňované medzi subjektmi súkromného práva – sťažovateľkou ako žalobkyňou a žalovanou. V autonómnom ponímaní ide nepochybne o oblasť spadajúcu pod výraz práva a záväzky občianskej povahy.

26. Pokiaľ ide o druhú podmienku, splnenie ktorej sa vyžaduje pre aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednávaný prípad, ústavný súd konštatuje, že aj táto je v konkrétnych okolnostiach veci splnená. Neodkladné opatrenie má podľa názoru ústavného súdu priamy (aj keď len dočasný) dopad na občianske právo tvoriace predmet meritórneho (hlavného) konania. Neodkladné opatrenie plní primárne zabezpečovaciu funkciu vo vzťahu k predmetu prejednávanému v hlavnom konaní (meritum veci), resp. k právnym dôsledkom prípadného vyslovenia neplatnosti právneho úkonu, čoho sa sťažovateľka v hlavnom meritórnom konaní domáha. Požadovaným neodkladným opatrením sa sťažovateľka ako dlžníčka domáhala dočasného pozastavenia možnosti veriteľky (žalovanej) dosiahnuť uspokojenie predmetnej pohľadávky siahnutím na majetok sťažovateľky. Zamietnutie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia preto zasahuje do postavenia sťažovateľky ako dlžníčky a zároveň žalobkyne, ktorá sa v hlavnom meritórnom konaní domáha vyslovenia neplatnosti právneho úkonu a v konečnom dôsledku týmto spôsobom spochybňuje aj legitímnosť samotného nároku žalovanej uplatňovaného proti nej. Za týchto okolností je na mieste uplatniť názor, podľa ktorého sa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konkrétnych okolnostiach veci v konaní o neodkladnom opatrení aplikuje.

27. Sťažovateľka spochybňuje vecnú správnosť uznesenia krajského súdu z 15. júna 2020 najmä vo vzťahu k záveru, že v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia žiadnym spôsobom neosvedčila tvrdenia o tom, že žalovaná od nej vymáha fiktívne pohľadávky. Podľa sťažovateľky uznesenie krajského súdu nespĺňa požiadavky kladené na rozhodovaciu právomoc odvolacieho súdu v súlade s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku (§ 220 ods. 2 a 3 CSP). K porušeniu práv zaručených čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo zo strany krajského súdu tým, že vo veci rozhodol prisvojením si príslušnosti súdu prvej inštancie, keďže vo veci podaného

odvolania mal rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť, a nie zmeniť a sám rozhodnúť. Krajský súd tak rozhodol v rozpore s podmienkami vyplývajúcimi z § 390 CSP.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní

28. Na účely preskúmania ústavnej udržateľnosti postupu krajského súdu v napadnutom konaní sa ústavný súd oboznámil s podstatnými časťami ním vydaného uznesenia z 15. júna 2020 a zistil tieto pre posúdenie (ne)dôvodnosti časti ústavnej sťažnosti rozhodujúce skutočnosti.

29. V uznesení z 15. júna 2020 krajský súd predovšetkým zdôraznil, že základným predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia je existencia potreby bezodkladnej úpravy pomerov medzi stranami alebo obava, že vykonanie exekúcie súdneho rozhodnutia bude ohrozené, pričom akcentoval aj to, že nevyhnutnou podmienkou pre nariadenie neodkladného opatrenia je hodnoverné osvedčenie aspoň základných skutočností potrebných pre záver o dôvodnosti a trvaní nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana, ako aj dostatočné opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich nevyhnutnosť potreby neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami alebo obavu z ohrozenia exekúcie.

30. Krajský súd na podklade skutočností vyplývajúcich z listín a tvrdení sťažovateľky uzavrel, že sťažovateľka ako žalobkyňa neosvedčila potrebu neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami navrhnutým neodkladným opatrením a taktiež neosvedčila spôsobom dostatočným pre účely nariadenia neodkladného opatrenia nárok, ktorému žiada poskytnúť ochranu.

31. Krajský súd v podstatnom zdôraznil, že sťažovateľka návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnila tým, že žalovaná od nej vymáha fiktívne pohľadávky, na základe ktorých by vykonaním záložného práva dobrovoľnou dražbou jej majetku došlo k zásadnému zásahu do jej vlastníctva slúžiaceho na bývanie a existenčné potreby jej rodiny a jej samotnej a k protiprávnemu obohateniu žalovanej. Podľa názoru krajského súdu však

sťažovateľka v návrhu ani predloženými listinnými dôkazmi žiadnym spôsobom neosvedčila dostatočne svoje tvrdenie o tom, že žalovaná nevyčíslila svoju pohľadávku riadne a zákonným spôsobom a že od nej vymáha fiktívne pohľadávky a neosvedčila žiadnym spôsobom ani nárok uplatnený v konaní vo veci samej, ktorým je určenie neplatnosti vyhlásenia žalovanej o pravosti, výške a splatnosti pohľadávky podľa § 7 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách. V tejto súvislosti zdôraznil, že aj keď neodkladné opatrenie podľa právnej úpravy obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku nemusí byť viazané na konanie vo veci samej, ak však žalobca podá návrh v nadväznosti na určité konkrétne konanie (v danom prípade na konanie o určenie neplatnosti vyhlásenia o pravosti, splatnosti a výške pohľadávky), potom treba skúmať aj osvedčenie takto tvrdeného nároku žalobcom a v danom prípade sťažovateľkou ako žalobkyňou tvrdený nárok nemožno považovať za dostatočne osvedčený len na základe jej tvrdení o tom, že žalovaná od nej vymáha fiktívne pohľadávky.

32. Potrebu neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami, ktorú v danom prípade sťažovateľka ako žalobkyňa odôvodnila tým, že konanie žalovanej smeruje k výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností vo vlastníctve sťažovateľky, je potrebné podľa názoru odvolacieho súdu skúmať aj z hľadiska právnej úpravy inštitútu záložného práva, na ktorú poukázala aj žalovaná vo svojom odvolaní a ktorá záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť pohľadávku alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená. Ako dôvodnú preto krajský súd vyhodnotil námietku žalovanej, že záložné právo je zákonom dovoleným a aj predpokladaným právnym inštitútom slúžiacim na zabezpečenie práva veriteľa na splnenie záväzku dlžníkom, ktorý dlžníkovi vyplýva zo záväzkového právneho vzťahu a plní teda zabezpečovaciu a uhradzovaciu funkciu, na realizáciu ktorej slúži inštitút dobrovoľnej dražby. Podľa názoru krajského súdu preto samotný výkon záložného práva dobrovoľnou dražbou založených nehnuteľností zriadeného v súlade so zákonom na účely zabezpečenia pohľadávky záložného veriteľa nemožno považovať za postup odporujúci zákonu, ktorý by bol porušením práva na ochranu obydlia.

33. S prihliadnutím na uvedené, ako aj na to, že sťažovateľka žiadnym spôsobom neosvedčila svoje tvrdenia o tom, že žalovaná od nej vymáha fiktívne pohľadávky, prípadne pohľadávky riadne a zákonne nevyčíslené, a taktiež vzhľadom na možnosť sťažovateľky „v prípade porušenia jej práv domáhať sa ochrany právnymi prostriedkami upravenými v zákone č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, odvolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci nie je splnená podmienka existencie nevyhnutnej potreby“ neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami.

34. Závery krajského súdu a ich odôvodnenie, ako aj postup krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní je podľa názoru ústavného súdu nutné považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd sa v uznesení z 15. júna 2020 ústavne konformným spôsobom zaoberal kľúčovými odvolacími námietkami žalovanej (záložnej veriteľky), ktoré táto uplatnila vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia. Právne závery, ktoré k námietkam žalovanej zaujal odvolací súd, sú primeraným spôsobom odôvodnené a zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré krajský súd pri rozhodovaní aplikoval. Postup krajského súdu pri preskúmaní odvolania žalovanej proti uzneseniu okresného súdu z 20. decembra 2019 je z ústavného hľadiska akceptovateľný a udržateľný, a teda taký, ktorým nedošlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv zaručených ústavou a dohovorom.

35. Ústavný súd pri posudzovaní relevantnej časti ústavnej sťažnosti zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Zobral pritom do úvahy aj skutočnosť, že úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení je zistiť na základe dostupných dôkazných prostriedkov najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, a to bez potreby dodržania formalizovaného postupu štandardného procesného dokazovania, a na podklade osvedčených skutočností následne vo veci rozhodnúť. S poukazom na relevantné časti odôvodnenia uznesenia krajského súdu z 15. júna 2020 ústavný súd zastáva názor, že argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam Civilného sporového poriadku týkajúcim sa predpokladov vydania neodkladného opatrenia.

Už citované závery krajského súdu nepovažuje ústavný súd za arbitrárne či svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, teda také, ktoré by mali za následok porušenie sťažovateľkiných práv podľa ústavy či dohovoru.

36. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 261/2013 a sp. zn. II. ÚS 237/2011, z ktorých vyplýva domnienka, že uskutočnením dobrovoľnej dražby je ochrana práv vlastníka značne sťažená, ústavný súd uvádza nasledujúce skutočnosti.

37. Nepochybne aj s prihliadnutím na odôvodnenie vo veciach sp. zn. II. ÚS 261/2013 a II. ÚS 237/2011 ústavný súd zotrváva na názore, že výkonom záložného práva dobrovoľnou dražbou môže dôjsť k prechodu založených nehnuteľností na tretiu osobu (vydražiteľa). Náležitá ochrana práv dotknutých osôb je preto namieste. Na druhej strane však nemožno opomínať ani tú skutočnosť, že prvoradým pri preskúvaní ústavnej udržateľnosti rozhodnutia všeobecného súdu musí byť pri rozhodovaní vo veci neodkladného opatrenia to, či v konkrétnych podmienkach veci boli alebo neboli splnené podmienky pre jeho nariadenie, teda, či v konkrétnych okolnostiach veci existuje potreba bezodkladne upraviť pomery medzi stranami alebo obava, že exekúcia bude ohrozená.

38. Aj s prihliadnutím na už uvedené je preto ochranu práv vlastníka zálohu vystupujúceho v pozícii dlžníka potrebné vnímať v širšom kontexte predovšetkým vo vzájomnej interakcii s inštitútom záložného práva, ktorý záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť pohľadávku alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená aj formou dobrovoľnej dražby (k tomu pozri aj argumentáciu krajského súdu obsiahnutú v bode 32 tohto uznesenia).

39. Na podklade uvedených skutočností je záver krajského súdu o tom, že tvrdenia sťažovateľky a skutočnosti vyplývajúce z predložených listín nie sú dostatočné pre osvedčenie potreby neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami navrhnutým neodkladným opatrením, podľa ústavného súdu ústavne udržateľný. Námietky sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu nesignalizujú takú príčinnú súvislosť medzi nimi

a sťažovateľkou označenými právami, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

40. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti namietaného porušenia práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní

41. Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv zaručených ústavou a dohovorom aj procesným pochybením krajského súdu, ktorý v napadnutom konaní nepostupoval v súlade s príslušnou zákonnou úpravou. Sťažovateľka argumentuje, že krajský súd „*podľa obsahu*“ rozhodnutia rozhodol v súlade s § 389 ods. 1 písm. d) CSP, podľa ktorého odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali, no aj napriek tomu rozhodnutie súdu prvej inštancie nezrušil, ale zmenil, čím si prisvojil príslušnosť súdu prvej inštancie. Krajský súd tak rozhodol v rozpore s podmienkami vyplývajúcimi z § 390 CSP [Odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.].

42. Nevyhnutným predpokladom úspešnosti argumentácie odôvodňujúcej porušenie práv zaručených ústavou alebo dohovorom je to, že táto (argumentácia) už sama osebe disponuje materiálnym obsahom, teda, že je spôsobilá ako dôsledok vyvolať záver o porušení označených práv sťažovateľa v zmysle určitého negatívneho následku na sťažovateľa, ktorý sa o ústavnú ochranu v konaní o ústavnej sťažnosti uchádza. Len týmto spôsobom sa totiž zabezpečí požiadavka účinnej ochrany základných práv a slobôd v materiálnom zmysle. Zmyslom a účelom konania o ústavnej sťažnosti totiž nemôže byť

len formalistické preskúmanie dodržania zákonných ustanovení zo strany orgánu verejnej moci.

43. Požiadavka materiálneho obsahu argumentácie namietajúcej porušenie základných práv alebo slobôd plynule nadväzuje na už stabilizovanú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva (IV. ÚS 100/2013). Pokiaľ by to tak nebolo, ústavný súd by sa vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov v podstate inštaloval do pozície opravnej inštalácie preskúmajúcej zákonnosť, a nie ústavnosť postupu či rozhodnutia všeobecného súdu, ktorou (opravnou inštaláciou) zásadne v podmienkach Slovenskej republiky nie je.

44. Argumentácia sťažovateľky sa primárne zameriava na porušenie ustanovení Civilného sporového poriadku upravujúcich spôsob rozhodovania odvolacieho súdu, pritom sťažovateľka vidí zásadný problém v tom, že krajský súd sám rozhodol, a to zmenou rozhodnutia súdu prvej inštalácie, pričom podľa jej názoru mal rozhodnutie súdu prvej inštalácie zrušiť. Takto koncipovanej argumentácii sťažovateľky už na prvý pohľad chýba materiálny obsah, a tým aj ústavnoprávny charakter.

45. Aj keby ústavný súd prisvedčil námietke sťažovateľky o formálnom porušení ustanovení procesného kódexu zo strany krajského súdu, ktorý mal rozhodnutie súdu prvej inštalácie zrušiť, a nie zmeniť, uvedený údajný nezákonný postup by sa postavenia sťažovateľky v konaní o nariadení neodkladného opatrenia v ústavnom rozmere nedotkol. Prípadné zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštalácie a vrátenie veci súdu prvej inštalácie na nové konanie a rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP) by totiž z dôvodu viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) na vecnom posúdení veci, a tým ani na právnom postavení sťažovateľky v príslušnom konaní nič nezmenilo. Argumentácii sťažovateľky preto chýba reálny dosah ústavnoprávneho charakteru, ktorý by už na prvý pohľad umožňoval vysloviť porušenie označených práv sťažovateľky len z dôvodu nedodržania zákonného ustanovenia zo strany orgánu verejnej moci.

46. Za daného stavu preto ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti namietaného porušenia práv zaručených čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní

47. Pokiaľ ide o namietané porušenie ustanovení čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že označené články ústavy neobsahujú žiadne základné práva alebo slobody. O ich prípadnom porušení by ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mohol rozhodnúť len v spojení s porušením niektorého zo základných práv alebo slobôd. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že žiadne zo sťažovateľkou označených práv podľa ústavy a dohovoru nemohlo byť porušené, neprichádzalo do úvahy ani vyslovenie porušenia označených ustanovení ústavy. Vzhľadom na uvedené ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

48. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými vrátane návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti uznesenia krajského súdu z 15. júna 2020.

P o u ě e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu